

JAKUB BODZIONY*

ACTIVITIES OF THE MINING COMMITTEE OF POLISH ACADEMY OF SCIENCES
IN THE YEAR 2000

DZIAŁALNOŚĆ KOMITETU GÓRNICCTWA PAN W 2000 ROKU

W dniu 12 czerwca 2000 zmarł profesor **Jerzy Litwiniszyn**, członek rzeczywisty PAN. Polska nauka poniosła niepowetowaną stratę. Profesor Jerzy Litwiniszyn był członkiem Komitetu Górnicztwa od jego utworzenia w roku 1952. W latach 1975–1980 przewodniczył pracom Komitetu. Profesorowi J. Litwiniszynowi poświęcono już kilka wspomnień (Bodziony 2000a; Zespół Redakcji Archiwum Górnicztwa 2000; Waclawik 2001).

1. Wstęp

Informacja o składzie Komitetu Górnicztwa i jego strukturze została podana w poprzednim sprawozdaniu (Bodziony 2000b). W roku 2000, za akceptacją Wydziału VII PAN, prof. dr hab. inż. Ryszard Uberman z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie został wybrany na członka Komitetu Górnicztwa. Utworzona została nowa Sekcja Górnicztwa Odkrywkowego, a na jej przewodniczącego wybrano prof. R. Ubermana. Komitet Górnicztwa liczy obecnie 42 członków, w tym 6 członków PAN. Funkcję sekretarza technicznego pełnił dr Marek Gawor (IMG PAN).

2. Zebrania Prezydium i zebrania plenarne Komitetu

Zwołano 3 zebrania Prezydium Komitetu, w tym jedno zebranie w składzie poszerzonym o przewodniczących sekcji. Tematyka zebrań dotyczyła utworzenia Sekcji

* INSTYTUT MECHANIKI GÓROTWORU, POLSKA AKADEMIA NAUK, 30-059 KRAKÓW, UL. REYMONTA 27

Górnictwa Odkrywkowego, przygotowania zebrań plenarnych oraz tematów opracowywanych przez Prezydium i sekcje Komitetu:

- 20.01.2000, IMG PAN, Kraków. Zredagowanie i przyjęcie stanowiska KG PAN wobec przekształceń własnościowych i restrukturyzacji Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A., wynikającego z wniosków sformułowanych na zebraniu plenarnym KG w dniu 30.11.1999 r. Informacja dotycząca stanu przygotowania zebrania plenarnego poświęconego problematyce górnictwa rud miedzi w Polsce. Omówienie form i zakresu działalności nowotworzonej Sekcji Górnictwa Odkrywkowego.
- 23.05.2000, IMG PAN, Kraków. Informacja końcowa o przygotowywanym na dzień 6 czerwca 2000 zebraniu plenarnym KG w CBPM Cuprum we Wrocławiu. Informacja w sprawie powołania Sekcji Górnictwa Odkrywkowego. Wybór tematyki kolejnego zebrania plenarnego.
- 18.09.2000, IMG PAN, Kraków. Zebranie poszerzonego Prezydium. Sprawozdania przewodniczących sekcji KG za I półrocze 2000 r. Ustalenie miejsca i terminu zebrania plenarnego poświęconego problematyce górnictwa skalnego.

Zwołane zostały dwa zebrania plenarne:

- 06.06.2000, Centrum Badawczo-Projektowe Miedzi Cuprum, Wrocław. Referat wiceprezesa Zarządu KGHM Polska Miedź S.A. mgr. inż. Mirosława Bilińskiego pt.: „Aktualny stan i perspektywy rozwoju górnictwa miedzi”, referat dyrektora OZG „Rudna” mgr. inż. Stanisława Lembasa pt.: „Zagadnienia wybierania złóż miedzi na dużych głębokościach”, koreferaty opracowane przez prof. dr hab. inż. Bernarda Drzęźłę (PŚI.) oraz prof. dr hab. inż. Andrzeja Strumińskiego (PWr.). Podjęcie uchwały w sprawie wykorzystania złóż węgla brunatnego w Okręgu Legnickim. Wybór prof. dr hab. inż. Ryszarda Ubermana na członka KG. Powołanie Sekcji Górnictwa Odkrywkowego. Wybór prof. R. Ubermana na przewodniczącego Sekcji Górnictwa Odkrywkowego.
- 24.10.2000, Sitkówka-Nowiny koło Kielc. Referat prof. dr. hab. inż. Wiesława Koziola (AGH) i mgr. inż. Aleksandra Kabzińskiego (prezes ZPGiPSM w Kielcach) pt. „Stan, perspektywy, problemy górnictwa skalnego”. Referat dr. inż. Pawła Batko (AGH) i dr. inż. Szymona Modrzejewskiego (POLTEGOR INSTYTUT, Wrocław) pt. „Nowoczesne środki strzałowe i techniki urabiania z ich użyciem”. Zwiedzanie Kopalni Odkrywkowej Trzuskawica i obserwacja stosowanej w niej techniki strzelania. Zwiedzanie Jaskini „Raj”.

3. Działalność sekcji Komitetu Górnictwa

Sekcja Aerologii Górniczej

12 czerwca 2000 r. zmarł profesor Jerzy Litwiniszyn, wybitny uczony, wieloletni członek Komitetu Górnictwa i Sekcji Aerologii Górniczej. Środowisko górnicze utraciło znamienitego przedstawiciela polskiej szkoły wentylacji.

Przewodniczącym Sekcji liczącej 43 członków jest prof. dr hab. inż. Jerzy Roszkowski (AGH). Działalność Sekcji skupiła się głównie wokół organizacji 7 Międzynarodowego Kongresu Wentylacji Kopalń (IMVC), który odbędzie się w Krakowie w dniach 17–20 czerwca 2001 r. Organizacja Kongresu to najważniejsze zadanie Sekcji w bieżącej kadencji. Przygotowany i rozesłany został Komunikat nr 2 o Kongresie wraz z ramowym programem, zaproszeniami do udziału oraz innymi informacjami dotyczącymi uczestnictwa. Przeprowadzono na szeroką skalę promocję Kongresu zarówno w fachowych czasopismach, jak i w Zarządach Spółek Węglowych. Niezależnie od tych działań organizacyjnych, którym towarzyszyło wiele zebrań Prezydium Sekcji połączonych z zebraniem Krajowego Komitetu Organizacyjnego Kongresu, 27.10.2000 odbyło się zebranie plenarne Sekcji w KWK „Pniówek”. Oprócz spraw organizacyjnych, przedmiotem zebrania był referat wygłoszony przez dr. hab. inż. S. Nawrata nt.: „Pierwsza w Polsce centralna klimatyzacja w KWK Pniówek oraz zapoznanie się z wdrożonym systemem klimatyzacji”.

Sekcja Cybernetyki w Górnictwie

Przewodniczącym Sekcji liczącej 39 członków jest prof. dr hab. inż. Stanisław Cierpisz (PŚI.). Przy współudziale Katedry Elektryfikacji i Automatykacji Górnictwa Politechniki Śląskiej oraz Centrum Elektryfikacji i Automatykacji Górnictwa EMAG została zorganizowana XXVIII Międzynarodowa Konferencja pt.: „Automatyzacja procesów górniczych”; Szczyrk, 14–17.06.2000. Liczba referatów — 37, liczba uczestników — 100 osób, w tym 20 osób z zagranicy. Materiały opublikowano w czasopiśmie „Mechanizacja i Automatykacja Górnictwa”, nr 4–5, 2000, (ISSN 0208-7448). Odbyło się jedno zebranie plenarne z udziałem 20 członków Sekcji.

Sekcja Ekonomiki i Organizacji w Górnictwie

Przewodniczącym Sekcji liczącej 47 członków jest prof. dr hab. inż. Kazimierz Czopek (AGH). Zorganizowane zostały dwie konferencje.

Konferencja pt. „Możliwości i potrzeby wykorzystania budżetowania w zarządzaniu górnictwem”; Ruda Śląska, 28.04.2000. Liczba referatów: 5, liczba uczestników: 21. Współorganizator — Rudzka Spółka Węglowa S.A.

Konferencja pt. „Szkoła ekonomiki i zarządzania w górnictwie 2000”; Ustroń-Jaszowice, 13–15.09.2000. Liczba referatów — 38, liczba uczestników — 95. Materiały zostały wydane w formie książki (ISBN 83-90 3969-3-9). Współorganizator — Akademia Górniczo-Hutnicza.

Odbyły się dwa zebrania plenarne Sekcji: 28.04 — 21 osób; 14.09 — 25 osób, oraz trzy zebrania Prezydium Sekcji (3.03, 28.04 oraz 14.09.2000).

Sekcja Górnictwa Odkrywkowego

Sekcja została powołana na plenarnym zebraniu Komitetu Górnictwa w dniu 6.06.2000. Wtedy prof. dr hab. inż. Ryszard Uberman (AGH) został wybrany na członka

Komitetu i na przewodniczącego Sekcji. W skład Prezydium Sekcji wchodzi: mgr inż. Aleksander Kabziński (prezes ZPG i PSM w Kielcach) i prof. dr hab. inż. Zbigniew Kozłowski (PWr.) — wiceprzewodniczący, oraz dr inż. Paweł Batko (AGH) — sekretarz. Sekcja liczy 22 członków.

Zorganizowano trzy zebrania plenarne: 4.07 — Kraków, 15 osób; 21.09 — Wrocław, 17 osób oraz 24.10 — Sitkówka-Nowiny koło Kielc, 16 osób. Tematyka zebrań dotyczyła w głównej mierze spraw organizacyjnych oraz przygotowania zebrania plenarnego Komitetu Górnictwa poświęconego problematyce górnictwa skalnego.

Sekcja Mechaniki Górnotworu

Przewodniczącym Sekcji liczącej 29 osób jest prof. dr hab. inż. Antoni Tajduś (AGH). Zorganizowana została XXIII Zimowa Szkoła Mechaniki Górnotworu, Bukowina Tatrzańska, 13–17.03.2000. Liczba referatów — 44, liczba wykładów — 10, liczba uczestników — 150. Materiały Szkoły zostały wydane w formie książki (ISBN 83-905407-3-8). Współorganizator Szkoły — Akademia Górniczo-Hutnicza.

Odbyło się jedno wyjazdowe posiedzenie plenarne Sekcji w Kopalni Soli „Bochnia” 18.01.2000, na którym wygłoszono 3 referaty; zwołano kilka posiedzeń Prezydium Sekcji.

Sekcja Mechanizacji Górnictwa

Przewodniczącym Sekcji liczącej 45 osób jest prof. dr hab. inż. Adam Klich (AGH). Sekcja zorganizowała 4 konferencje — seminaria.

Seminarium nt.: „Rozwój górnictwa skalnego i surowców mineralnych w Polsce oraz nowe technologie w górnictwie odkrywkowym”; Wisła, 24.04.2000. Liczba referatów — 5, liczba uczestników — 39. Współorganizator — Kopalnia Surowców Skalnych „Wisła” S.A. w Wiśle.

Seminarium nt.: Nowe rozwiązania kołowrotów bezpieczeństwa i zabezpieczeń w wyrobiskach nachylonych”; Sosnowiec, 27.06.2000. Liczba referatów — 3, liczba uczestników — 49. Współorganizator — KWK „Kazimierz-Juliusz” w Sosnowcu.

Seminarium nt.: „Nowoczesne technologie i urządzenia w KWK „Piast” w perspektywie XXI wieku”; Bieruń, 27.11.2000. Liczba referatów — 6, liczba uczestników — 53. Materiały zostały wydane w czasopiśmie „Wiadomości Górnicze”, nr 11/2000 (ISSN 0043-5120). Współorganizatorzy — Sekcja Technologii Górniczych KG-PAN oraz KWK „Piast” w Bieruniu.

Seminarium nt.: „Samojezdna hydrauliczna obudowa zmechanizowana SOH-1”; Katowice, 14.12.2000. Liczba referatów — 5, liczba uczestników — 59. Materiały wydano w czasopiśmie „Mechanizacja i Automatyzacja Górnictwa nr 7/2000 (ISSN 0208-7448). Współorganizatorzy — Fabryka Zmechanizowanych Obudów Ścianowych FAZOS w Tarnowskich Górach oraz Zakłady Naprawcze Przemysłu Węglowego REMAG w Katowicach.

Odbyły się cztery posiedzenia plenarne Sekcji poświęcone w głównej mierze sprawom związanym z organizowaniem seminariów.

Sekcja Projektowania i Budownictwa Górniczego

Przewodniczącym Sekcji liczącej 39 członków jest prof. dr hab. inż. Andrzej Karbownik (PŚI.). Sekcja zorganizowała 2 konferencje.

Konferencja pt.: „Reforma polskiego górnictwa węgla kamiennego — ocena wdrożonych rozwiązań”; Ustroń, 8–9.06.2000. Liczba referatów — 20, liczba uczestników — 80. Materiały zostały wydane w formie książki (ISBN 83-909815-3-X). Współorganizatorzy — Wydział Górnictwa i Geologii oraz Wydział Organizacji i Zarządzania PŚI., Państwowa Agencja Restrukturyzacji Górnictwa Węgla Kamiennego S.A., Komisja Nauk Organizacji i Zarządzania PAN Oddział w Katowicach.

Seminarium pt.: „Wybrane problemy projektowania i restrukturyzacji kopalń”; Łaziska Górne, 15.12.2000. Liczba referatów — 5, liczba uczestników — 27. Współorganizator — Gliwicka Spółka Węglowa S.A., KWK „Bolesław Śmiały”.

Odbyły się dwa zebrania plenarne Sekcji przy okazji organizowanych konferencji.

Sekcja Technologii Górniczych

Przewodniczącym Sekcji liczącej 21 członków jest prof. dr hab. inż. Maciej Mazurkiewicz (AGH). Sekcja była współorganizatorem Seminarium pt. „Nowoczesne technologie i urządzenia w KWK „Piast” w perspektywie XXI wieku” (patrz: Sekcja Mechanizacji Górnictwa).

Sekcja zorganizowała dwa zebrania plenarne. Na zebraniu w dniu 27.11.2000 przedyskutowano problematykę „priorytetów w naukach górniczych” w kontekście zadań Komitetu Górnictwa związanych z pracami Zespołu T-12 KBN.

Sekcja Wiertnictwa i Górnictwa Otworowego

Przewodniczącym Sekcji liczącej 38 osób jest prof. dr hab. inż. Stanisław Rychlicki (AGH). Sekcja wzięła udział w zorganizowaniu XI Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Technicznej pt.: „Nowe metody i technologie w geologii nafty, wiertnictwie, eksploatacji otworowej i gazownictwie”; Kraków, 29–30.06.2000. Liczba referatów + posterów — 63 + 26, liczba uczestników — 300, w tym 20 z zagranicy. Materiały zostały wydane w dwóch tomach (ISBN 83-905880-6-4). Współorganizatorzy — Wydział Wiertnictwa, Nafty i Gazu AGH; Sekcja Polska SPE, Zarząd Główny SITPNiG.

Sekcja zorganizowała dwa zebrania plenarne. W dniu 29.06. w ramach XI Międzynarodowej Konferencji zebranie dotyczyło merytorycznej oceny problematyki zawartej w materiałach Konferencji. Zebranie w dniu 14.11. w Warszawie w siedzibie firmy „Investgas” dotyczyło problemu budowy podziemnych magazynów gazu (PMG) w kawernach solnych oraz konwersji wyeksploatowanych i przeznaczonych do likwidacji kopalń węgla kamiennego na cele PMG.

Konferencje krajowe zorganizowane w 2000 r. przez poszczególne Sekcje Komitetu Górnictwa

Lp.	Organizator Nazwa konferencji	Materiały Liczba referatów Liczba uczestników	Termin Miejsce konferencji Współorganizator
1	2	3	4
1	<i>Sekcja Ekonomiki i Organizacji Górnictwa</i> Konferencja pt. „Możliwości i potrzeby wykorzystania budżetowania w zarządzaniu górnictwem”.	— 5 21	28.04.2000 Ruda Śląska Rudzka Spółka Węglowa S.A.
2	<i>Sekcja Ekonomiki i Organizacji Górnictwa</i> Konferencja pt. „Szkola Ekonomiki i Zarządzania w Górnictwie 2000”	ISBN 83-90 3969-3-9 38 95	13–15.09.2000 Ustroń-Jaszowiec Akademia Górniczo-Hutnicza
3	<i>Sekcja Mechaniki Górotworu</i> „XXIII Zimowa Szkoła Mechaniki Górotworu”.	ISBN 83-905407-3-8 54 150	13–17.03.2000 Bukowina Tatrzańska Akademia Górniczo-Hutnicza
4	<i>Sekcja Mechanizacji Górnictwa</i> Seminarium nt.: „Rozwój górnictwa skalnego i surowców mineralnych w Polsce oraz nowe technologie w górnictwie odkrywkowym”.	— 5 39	24.04.2000 Wisła Kopalnia Surowców Skalnych „Wisła” S.A.
5	<i>Sekcja Mechanizacji Górnictwa</i> Seminarium nt.: „Nowe rozwiązania kołowrotów bezpieczeństwa i zabezpieczeń w wyrobiskach nachylonych”.	— 3 49	27.06.2000 Sosnowiec KWK „Kazimierz-Juliusz”
6	<i>Sekcja Mechanizacji Górnictwa</i> <i>Sekcja Technologii Górniczych</i> Seminarium nt.: „Nowoczesne technologie i urządzenia w KWK „Piast” w perspektywie XXI wieku”.	ISSN 00-43-5120 6 53	27.11.2000 Bieruń KWK „Piast”

1	2	3	4
7	<i>Sekcja Mechanizacji Górnictwa</i> Seminarium nt.: „Samojezdna hydrauliczna obudowa zmechanizowana SOH-1”.	ISSN 0208-7448 5 59	14.12.2000 Katowice Fabryka Zmechanizowanych Obudów Ścianowych FAZOS w Tarnowskich Górach; Zakłady Naprawcze Przemysłu Węglowego REMAG w Katowicach
8	<i>Sekcja Projektowania i Budownictwa Górniczego</i> Konferencja pt.: „Reforma polskiego górnictwa węgla kamiennego — ocena wdrożonych rozwiązań”.	ISBN 83-909815-3-X 20 80	8–9.06.2000 Ustroń Wydział Górnictwa i Geologii i Wydział Organizacji i Zarządzania PŚI.; Państwowa Agencja Restrukturyzacji Górnictwa Węgla Kamiennego S.A.; Komisja Nauk Organizacji i Zarządzania PAN Oddział w Katowicach
9	<i>Sekcja Projektowania i Budownictwa Górniczego</i> Seminarium nt.: „Wybrane problemy projektowania i restrukturyzacji kopalń”.	— 5 27	15.12.2000 Łaziska Górne Gliwicka Spółka Węglowa S.A.; KWK „Bolesław Śmiały”
10	<i>Sekcja Wykorzystania Surowców Mineralnych</i> Seminarium nt.: „Wybrane problemy przeróbki węgla kamiennego”.	ISSN 1230-2643 10 44	19.05.2000 Katowice Główny Instytut Górnictwa
11	<i>Sekcja Wykorzystania Surowców Mineralnych</i> Seminarium nt.: „Współczesne Problemy Przeróbki Rud Miedzi”.	ISBN 83-9098-15-4-8 9 39	16.11.2000 Polkowice KGHM „Polska Miedź” Oddział Zakłady Przeróbki Rud

TABLICA 2

Konferencje międzynarodowe zorganizowane w 2000 r. przez poszczególne Sekcje Komitetu Górnictwa

Lp.	Organizator Nazwa konferencji	Materiały Liczba referatów Liczba uczestników	Termin Miejsce konferencji Współorganizator
1	2	3	4
1	<i>Sekcja Cybernetyki w Górnictwie</i> XXVIII Międzynarodowa Konferencja pt.: „Automatyzacja Procesów Górniczych”.	ISSN 0208-7448 37 100	14–17.06.2000 Szczyrk Katedra Elektryfikacji i Automatyzacji Górnictwa Politechniki Śląskiej; Centrum Elektryfikacji i Automatyzacji Górnictwa EMAG
2	<i>Sekcja Wiertnictwa i Górnictwa Otworowego</i> XI Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Techniczna pt.: „Nowe metody i technologie w geologii naftowej, wiertnictwie, eksploatacji otworowej i gazownictwie”.	ISBN 83-905880-6-4 89 300	29–30.06.2000 Kraków Wydział Wiertnictwa, Nafty i Gazu AGH; Sekcja Polska SPE; Zarząd Główny SITPNiG.
3	<i>Sekcja Wykorzystania Surowców Mineralnych</i> XXXVII Międzynarodowe Sympozjum pt.: „Fizykochemiczne problemy mineralurgii”.	ISSN 0137-1282 ISSN 0324-9670 28 51	18-20.09.2000 Szczyrk Zakład Przeróbki Mechanicznej Wydziału Górniczego Politechniki Wrocławskiej

Sekcja Wykorzystania Surowców Mineralnych

Przewodniczącym Sekcji liczącej 37 członków jest prof. dr hab. inż. Kazimierz Sztaba (AGH). Sekcja zorganizowała 3 konferencje.

Seminarium nt.: „Wybrane problemy przeróbki węgla kamiennego”; Katowice 19.05.2000. Liczba referatów — 10, liczba uczestników — 44. Materiały wydano w serii: Konferencje Głównego Instytutu Górnictwa, nr 34 (ISSN 1230-2643). Współorganizator — Główny Instytut Górnictwa.

XXXVII Międzynarodowe Sympozjum pt.: „Fizykochemiczne problemy mineralurgii”; Szczyrk, 18–20.09.2000. Liczba referatów — 28, liczba uczestników — 51, w tym 5 z zagranicy. Materiały wydano w czasopismach: Physicochemical Problems of Mineral Processing, 34, 2000 (ISSN 0137-1282) oraz Fizykochemiczne Problemy Mineralurgii, Materiały XXXVII Seminarium (ISSN 0324-9670), Wydawnictwo Politechniki Wrocławskiej. Współorganizator — Zakład Przeróbki Mechanicznej Wydziału Górniczego Politechniki Wrocławskiej.

Seminarium nt.: „Współczesne problemy przeróbki rud miedzi”; Polkowice, 16.11.2000. Liczba referatów — 9, liczba uczestników — 38. Materiały wydano w formie książki (ISBN 83-9098-15-4-8). Współorganizator — KGHM „Polska Miedź” Oddział Zakłady Przeróbki Rud.

Sekcja zorganizowała 3 posiedzenia plenarne. 19.05 — Katowice, 24 osoby; 19.09 — Szczyrk, 16 osób; 16.11 — Polkowice, 20 osób. Tematyka posiedzeń obejmowała sprawy organizacyjne oraz informacje o krajowych i zagranicznych konferencjach o tematyce związanej z merytorycznym profilem Sekcji. Stałym punktem porządku obrad była prezentacja instytucji, w której odbywało się posiedzenie.

Zbiorcze zestawienie konferencji współorganizowanych przez sekcje Komitetu Górnictwa przedstawiono w tablicach 1 i 2.

4. Uchwały

Stanowisko Komitetu Górnictwa Polskiej Akademii Nauk wobec przekształceń własnościowych i restrukturyzacji Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A.

Biorąc pod uwagę rozwój polskiej energetyki aż do 2020 r. należy zwrócić uwagę na to, że choć energetyka zawodowa nadal będzie wykorzystywała węgiel jako podstawowy surowiec energetyczny, to jednak w okresie nadchodzącego 20-lecia jego zużycie w kraju zostanie obniżone o około 30% w stosunku do poziomu z 2000 roku, natomiast węgla brunatnego o około 20%.

W związku z powyższym należy uwzględnić wprowadzanie gazu ziemnego do energetyki, a w szczególności do wytwarzania energii elektrycznej. Gaz ziemny jako paliwo dla energetyki powinien być wykorzystywany w nowoinstalowanych jednostkach opartych o technologie cykli skojarzonych, w miarę wzrostu popytu na energię

elektryczną. Bardziej dynamicznej ekspansji gazu ziemnego należy się również spodziewać w sektorze przemysłowym i komunalno-bytowym, to znaczy tam, gdzie odbiór węgla będzie malał. Ażeby to jednak nastąpiło ceny gazu muszą być konkurencyjne w stosunku do cen węgla, a bardziej dokładnie — cena gazu w stosunku do niższej ceny węgla powinna być taka, żeby sprawność, komfort wykorzystania gazu dla celów grzewczych oraz wymogi ochrony środowiska naturalnego rekompensowały różnicę ceny obydwu nośników energii.

Problem bardziej dynamicznego wejścia gazu do gospodarki narodowej wiąże się ściśle z restrukturyzacją i prywatyzacją Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. będącego na dzień dzisiejszy monopolistą w zakresie eksploatacji i dystrybucji gazu ziemnego, w tym również jego importu z zagranicy, a także częściowo poszukiwań złóż. W związku z tym Komitet Górnictwa Polskiej Akademii Nauk zwraca uwagę na następujące elementy związane z procesem restrukturyzacji i prywatyzacji PGNiG S.A.:

- Należy skoordynować współdziałania przemysłów gazowniczego, ropy naftowej i węglowego, a także uczelni i instytutów naukowych przy programowaniu rozwoju polskiej energetyki. Powinno się przy tym uwzględnić wnioski o budowie nadrzędnego modelu energetycznego Polski opartego na dwóch nośnikach energii: węglu oraz gazie ziemnym.
- Wobec perspektywy wejścia Polski do Unii Europejskiej wydaje się zasadne, aby PGNiG stanowiło zwarty, silny ekonomicznie organizm zdolny do konkurencji z analogicznymi firmami UE. Wobec tego należy preferować takie działania, które będą zmierzały do utworzenia całościowego holdingu obejmującego swym zakresem zarówno eksploatację, transport, import oraz dystrybucję i sprzedaż gazu ziemnego. Uzasadniony jest zatem wniosek o przeprowadzenie restrukturyzacji i prywatyzacji PGNiG S.A. jako całej struktury z wydzieleniem w jej obrębie wyżej wspomnianych elementów.
- Wydaje się właściwe zwrócić uwagę na bardzo newralgiczny element procesu prywatyzacji PGNiG S.A., którym byłoby wydzielenie czterech spółek dystrybucyjnych jako całkowicie niezależnych jednostek. Akumulacja środków ze sprzedaży będzie następowała właśnie w tych jednostkach. Może to grozić przy funkcjonowaniu zasady TPA (Third Part Access) narzucaniem dostaw gazu przez prywatne spółki dystrybucyjne z pominięciem zakontraktowanego już gazu przez zrestrukturyzowane PGNiG S.A. (kontrakt Yamalski). Jako negatywny przykład skutków takiego rozwiązania można przytoczyć problemy Węgier w tym zakresie oraz odrzucenie przez Austrię (ÖMV) takiej drogi prywatyzacji.
- Dla uniknięcia niebezpieczeństw zakłócania rynku gazowniczego w Polsce związanych z zastosowaniem samej zasady TPA, bardziej właściwe jest wprowadzenie negocjowanej zasady TPA. Wiąże się to bezpośrednio z eksploatacją gazociągu Yamal–Europa Zachodnia ze względu na zasadę „take or pay”. Dyrektywa Gazowa UE art. 17 i 25 zezwala w szczególnych przypadkach możliwych perturbacji na rynku gazowniczym na odstępstwa od zasady TPA. Możliwość tę w przypadku Polski należy bezwzględnie wykorzystać.

- Biorąc pod uwagę problem bezpieczeństwa energetycznego kraju, właściwe jest określenie docelowych pojemności Podziemnych Magazynów Gazu (PMG) z przeznaczeniem na cele strategiczne Polski i Europy. Może się to kiedyś stać źródłem znaczących dochodów przyszłego holdingu PGNiG S.A.
- Stworzenie silnej firmy jaką powinno być PGNiG S.A. po restrukturyzacji, już bez pozycji monopolisty w stosunku do Unii Europejskiej, dałoby możliwość oddziaływania Państwa na globalną politykę energetyczną kraju, w tym jego bezpieczeństwa energetycznego.

Stanowisko powyższe stanowi podsumowanie dyskusji przeprowadzonej na zebraniu plenarnym Komitetu Górnictwa PAN w dniu 30.11.1999. Zostało przyjęte na zebraniu Prezydium Komitetu w dniu 20.01.2000.

Uchwała Komitetu Górnictwa Polskiej Akademii Nauk z dnia 6.06.2000 r. w sprawie wykorzystania złóż węgla brunatnego w Okręgu Legnickim podjęta na posiedzeniu plenarnym w KGHM Polska Miedź S.A.

W związku z poszukiwaniem sposobów przedłużenia działalności gospodarczej Zagłębia Miedziowego, uważa się za konieczne przeanalizowanie efektywności przemysłowego zagospodarowania zasobów złóż węgla brunatnego Legnica, Ścinawa i Ruja o łącznych zasobach 3 mld Mg.

Zapotrzebowanie na paliwo energetyczne jakim jest węgiel brunatny wynika z założeń polityki energetycznej Polski do roku 2020, przy równoczesnych ograniczonych zasobach węgla brunatnego w czynnych zagłębiach: Adamów, Konin, Turów i Bełchatów. Znaczące wyczerpanie zasobów w tych zagłębiach nastąpi do końca lat dwudziestych.

Uruchomienie wydobywania węgla brunatnego w Okręgu Legnickim celowe jest w latach 2015–2017 r.

Uchwała Komitetu Górnictwa Polskiej Akademii Nauk podjęta na posiedzeniu plenarnym w dniu 24 października 2000 roku w Sitkówce-Nowiny koło Kielc w sprawie stanu i rozwoju górnictwa skalnego w Polsce

Komitet Górnictwa PAN po przeanalizowaniu aktualnego stanu polskiego górnictwa skalnego oraz zapotrzebowania na surowce mineralne w najbliższym czasie stwierdza, że rozwijającej się gospodarce kraju potrzebne będą coraz większe ilości surowców skalnych. Dla osiągnięcia tego celu konieczne jest:

- zweryfikowanie udokumentowanej bazy złóż surowców skalnych w świetle ograniczeń sozologicznych w ich zagospodarowaniu oraz opracowanie sposobów eksploatacji zmniejszających ujemne skutki dla środowiska,
- udoskonalenie i stabilizacja podstaw prawnych działalności górniczej z uwzględnieniem specyfiki górnictwa skalnego charakteryzującego się dominacją małych i średnich przedsiębiorstw.

W szczególności uważa się za niezbędne:

- ograniczenie obciążeń podatkowych i opłat, w tym opłaty eksploatacyjnej,
- nieobejmowanie podatkiem od nieruchomości (budowli) wyrobisk górniczych,
- jednoznaczne rozstrzygnięcie własności złóż kopalin eksploatowanych sposobem odkrywkowym,
- wprowadzenie jednolitego dla wszystkich przedsiębiorstw górniczych nadzoru górniczego.

Równocześnie Komitet Górnictwa PAN zwraca uwagę, że efektywność ekonomiczna i konkurencyjność przedsiębiorstw górnictwa skalnego zależeć będzie także od:

- stosowania w kopalniach bezpieczniejszych i nieuciążliwych dla środowiska materiałów wybuchowych, środków strażalowych oraz nowoczesnych sposobów mechanizacji i organizacji robót strażalowych,
- zwiększenia stopnia mechanizacji i automatyzacji procesów wydobywczych i przeróbczych,
- udoskonalenia technologii przeróbki i uszlachetniania surowców skalnych,
- kompleksowego i racjonalnego wykorzystania złóż oraz zagospodarowania odpadów górniczych i przeróbczych.

Wymienione problemy powinny stać się przedmiotem szczególnego zainteresowania środowiska naukowo-technicznego górnictwa skalnego.

5. Działalność wydawnicza Komitetu

Komitet Górnictwa wspólnie z Instytutem Mechaniki Górnotworu PAN kontynuował wydawanie kwartalnika Archives of Mining Sciences — Archiwum Górnictwa. W roku 2000 ukazały się w przepisowych terminach zeszyty: 1/2000, 2/2000, 3/2000, 4/2000. Wydrukowano ogółem 35 artykułów, w tym 32 w języku angielskim oraz 3 w języku polskim. Nakład wynosił 260 egzemplarzy, łączna objętość 41,5 arkuszy wydawniczych.

LITERATURA

- Bodziony J., 2000a. Zmarł profesor Jerzy Litwiniszyn. Przegląd Górniczy t. 57, z. 7–8, 1–2.
- Bodziony J., 2000b. Działalność Komitetu Górnictwa w 1999 roku. Archiwum Górnictwa t. 45, z. 2, 303–313.
- XI Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Techniczna pt.: „Nowe metody i technologie w geologii naftowej, wiertnictwie, eksploatacji otworowej i gazownictwie”. Kraków, 29–30.06.2000. Wydawnictwo Wydziału Wiertnictwa, Nafty i Gazu AGH. Kraków, t. 1, 282 str., t. 2, 286 str.
- XXIII Zimowa Szkoła Mechaniki Górnotworu: Geotechnika i Budownictwo Specjalne 2000. Bukowina. Tatrzaska, 13–17.03.2000. Wydawnictwo Katedry Geomechaniki Górniczej i Geotechniki AGH, Kraków, 495 str.
- Materiały Konferencji pt. „Szkola Ekonomiki i Zarządzania w Górnictwie 2000”. Ustroń-Jaszowice, 13–15.09.2000. Wyd. AGH, Kraków, 2000, 483 str.
- Materiały XXVIII Międzynarodowej Konferencji nt. „Automatyzacja Procesów Górniczych”. Szczyrk, 14–17.06.2000. Mechanizacja i Automatyzacja Górnictwa nr 4–5, 2000.

- Materiały Seminarium nt. „Nowoczesne Technologie i Urządzenia w KWK Piast”. Bieruń, 27.11.2000. Wiadomości Górnicze nr 11, 2000.
- Materiały Seminarium nt. „Samojezdna Hydrauliczna Obudowa Zmechanizowana SOH-1”. Katowice, 14.12.2000. Mechanizacja i Automatyizacja Górnictwa nr 7, 2000.
- Materiały Konferencji Naukowej nt. „Reforma Polskiego Górnictwa Węgla Kamiennego — Ocena Wdrożonych Rozwiązań”. Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice, 338 str.
- Materiały Seminarium nt. „Wybrane Problemy Przeróbki Węgla Kamiennego”. Katowice, 19.05.2000. Prace Naukowe Głównego Instytutu Górnictwa, Seria: Konferencje nr. 34, Katowice 2000.
- Materiały XXXVII Międzynarodowego Sympozjum nt. „Fizykochemiczne Problemy Mineralurgii”. Wydawnictwo Politechniki Wrocławskiej: Physicochemical Problems of Mineral Processing, 34, 2000; Fizykochemiczne Problemy Mineralurgii, Seria: Konferencje, z. 25, Wrocław.
- Materiały Seminarium Naukowego nt. „Współczesne Problemy Przeróbki Rud Miedzi w Polsce”. Polkowice, 16.11.2000. Wydawnictwo Popularnonaukowe „LINEA”, Lubin 2000, 171 str.
- Wacławik J., 2001. Prof. dr hab. inż. Jerzy Litwiniszyn (2.VIII.1914–12.VI.2000). Materiały Szkoły Eksploatacji Podziemnej 2001, Wydawnictwo IGSMiE PAN oraz AGH, Kraków, s. XXI–LXIII.
- Zespół Redakcji Archiwum Górnictwa, 2000. Jerzy Litwiniszyn (1914–2000). Archiwum Górnictwa t. 45, z. 3, 317–322.